

Rovarász Híradó

22. szám, 1998. március

Látogatás a prágai rovarbörzén

Az idén is jártunk Prágában, a március 7.-én és 8.-án (szombaton és vasárnap) megrendezett rovarbörzén. A résztvevők: Dr. Medveggy Mihály, Dr. Muskovits József, Retezár Imre és Dr. Szél Győző. Retezár Imre barátommal ilyenkor mindig felidézzük a múlt rendszerben tett hasonló kirándulásaink emlékét, amikor is 450 forintért hálófülkében, urasan tettük meg a majd hatszáz kilométert, hogy azután a reggeli hidegben kissé gémberedett tagokkal elmetrőzzünk a Namestie Miru térre, ahol a dobozokkal és hatalmas hátizsákokkal felfegyverkezett, mindenre elszánt rovarászok hada már a kultúrház bejárata előtt ácsorgott, bebocsátásra várva.

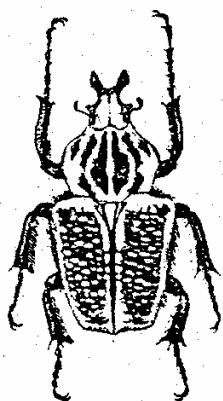
Az érdeklődők száma persze az idők folyamán nem csökkent, az óriási terem most is éppúgy színültig megtelt, akárcsak tíz éve. Hogy miért jönnek ide sokan? Részint azért, mert a cseheknél az amatőr és hivatásos rovarászat nagyobb megbecsültetésnek és népszerűségnek örvend, mint nálunk. Vagy a rosszindulatúbb megfogalmazás szerint: náluk magasabb szintű a rovarászati kultúra. A másik ok talán az, hogy a sokéves hagyományokra visszatekintő és évente két alkalommal megrendezésre kerülő prágai rovarbörze ma olyan fogalom a közép-európai entomológusok számára, mint az ásványbarátok körében a müncheni vagy a miskolci ásványbörze, és azokhoz hasonlóan nagy tömegeket mozgat meg.

Szombaton a belépőjegy 70 cseh korona volt, másnap csak 50. Aki árulni is akart, annak mélyebben kellett a pénztárcájába nyúlnia, mert az asztal méterének árát a börze rendezője, Vladislav Maly, 100 német márkában állapította meg. A rendezvény európai értelemben nemzetközi, mivel a legnagyobb számban jelenlévő cseh és szlovák

résztevők mellett láthattunk többek között osztrák, német, magyar, ukrán, orosz és francia kiállítókat is. A börze legfőbb látványosságai természetesen a trópusi rovarcsodák: a dél-amerikai azúrlepkék, elefántbogarak és herculesbogarak, az afrikai góliátbogarak, a dél-kelet-ázsiai pávaszemek, hogy csak az igazán feltűnőeket említsem. A legdrágább általam látott bogár egy Braziliából származó, majd 15 cm-es testnagyságú óriáscincér (*Titanus giganteus*) volt, amelyre a francia rovarkereskedő sajátkezűleg tett szert egy éjszakai lámpázás során. Mint elmondta, több ilyen bogáróriást is sikerült gyűjtenie, melyek közül a legtermetesebb 15,8 cm-es volt (ezt a példányt sajnos nem hozta magával). A valószínűtlenül nagy „lezacskózott” bogárkolosszust gyűjtője 450 német márkára tartotta. Nagy sajnálatomra a pompás példány egy idő után gazdára lelt, és azután csak a dobozban tátongó méretes űr figyelmeztetett, hogy bizony meg kellett volna vásárolni az állatot. A börzén még két óriáscincért árultak, egy hasonló méretűt 300 dollárért és egy lényegesen kisebb, „mindössze” 10,7 cm-es példányt kb 7000 forintnak megfelelő árban.

Příště 3. a 4. října 1998

pořadk ENTOTERA - VI. Malý & spol.
tel. 29 36 74; p. p. 27; 128 00 Praha 2

SETKANI
SBĚRATELŮ HMYZU
7. března 1998

Talán a türelmes olvasó megbocsájtja nekem, hogy szakmai sovinizmustól áthatva a bogaragnál hosszabban elidőzök. Cseh kereskedőknél gyönyörű herculesbogarakat (*Dynastes hercules*) lehetett vásárolni, a 13-14 cm-eseket 10000 forintért, a kisebbeket már 7-8000-ért. A góliátbogarak (*Goliathus goliathus* és *G. regius*) ára átlagosan 4-5000 Ft volt, az átlagosnál nagyobb példányok és a ritkább fajok ára ennél sokkal többre is rúghat. Az eladásra kínált rovarok persze kifogástalan

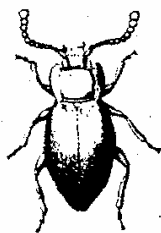
minőségben (értsd úgy, hogy minden testrészük megvan) és gyönyörűen preparált állapotban kerülnek a vásárlók elé. Mint muzeológus irigykedve gondolok arra, hogy néhány millió forintos ráfordítással micsoda remek kiállítási darabokra tehetnénk szert. Dr. Ronkay László kollégámmal egyetértettünk abban, hogy a kiállításokhoz nélkülözhetetlen igényesen preparált és mutatós rovarpéldányok előteremtése gyakran nem könnyű feladat elé állítja a 7 millió példányt számláló állattári gyűjtemény dolgozóját. Ennek oka, hogy az újabb gyűjtések során nyert nagyobb sorozatok főként a Kárpát-medencéből származnak, míg a nagyközönség fantáziáját megmozgató trópusi csodákat jószerével csak hírneves elődeink gyűjtötték a századforduló táján végrehajtott expedícióik során. A szóban forgó kevés számú „túlélő” átvészelte a két világháborút, no meg az 56-os forradalmat, ezért azután nem meglepő, ha kissé viharvert. E példányok tudományos értéke vitathatatlan, és nagy a történeti jelentőségük is – hiszen Bíró Lajos, Xantus János vagy Kittenberger Kálmán gyűjtötte őket – de sajnos szépségben nem vehetik fel a versenyt a frissen gyűjtött és preparált példányokkal.

De nemcsak a látványos trópusi rovarokért érdemes ellátogatni a prágai börzére. Számos bogárcsoportból (mint pl. futóbogarak, lemezescsápúak, levélbogarak, szúfarkasok, cincérek) lehet jól meghatározott példányokhoz jutni, olyanokhoz, amelyek hazánkban esetleg ritkaságszámba mennek. Jómagam például nagy örömmel vásároltam meg a *Harpalus politus* nevű futóbogárfaj egy morvaországi példányát. E faj Magyarországon feltehetőleg előfordul, ám jól meghatározott hazai példányt mindezideig nem találtam, és a múzeumi gyűjteményünkben is csupán néhány, igen régi, ázsiai eredetű példány található. Muskovits József barátom viszont több, gyűjteményére új hazai díszbogarat tudott cserélni, vagy jutányos áron vásárolni, mint a színpompás *Eurythyrea aurata* nevű faj hatalmas példányát.

Nem hagyhatók említés nélkül a könyvek sem. A legnagyobb kínálatot Vit Kabourek, szlovák könyvkereskedő tudta nyújtani. Választékából kiemelkedő szépsége miatt feltétlenül megemlítem az „Endless Collection Series” sorozatban tavaly megjelent Jewel Bee-

tles (Díszbogarak) című munkát, amely tulajdonképpen fotóalbum, és káprázatos minőségű színes díszbogárfényképek találhatók benne. Nem törekszik teljességre, és elsősorban a trópusi területek díszbogaraikat mutatja be. Ára 100 német márka. Szintén japán szerzőktől származik a „The Carabus of the World” című gyönyörű kivitelű, nagyalakú könyv, amelyben 84 táblán 690 színes fényképfelvétel mutatja be az eddig ismert Carabus-fajokat. E japán könyv 480 német márkába kerül. És a sort még hosszan lehetne folytatni.

Mint minden összejövételnek, a prágai börzének is kimondatlan, de talán legfontosabb célja az emberek találkozása, eszmecseréje. Múzeumi rovarásként sokféle hivatalos elintéznivalót (levelek, csomagok átadása, átvétele) sikerült lebonyolítanom a másfél nap alatt, amellyel nemcsak a postaköltségeket spóroltam meg, de a személyes találkozás valahogyan mindig több a hivatalos levélnél. Így sokkal egyszerűbb megtudakolni, hogy elvállalná-e az illető az Aggteleki Nemzeti Parkban gyűjtött Xantholininae (a holyvák egyik alcsaládja) meghatározását, és ha igen, akkor máris a kezébe lehet nyomni a rovarokkal teli dobozt. Vagy megtudtam, hogy Karel Húrka, a jólismert prágai futóbogár specialista áprilisban meglátogat a múzeumban. De azt is nagy örömmel hallottam David Wrase berlini entomológustól, hogy a Szarvasról és Szegedről nemrégiben előkerült *Carterus angustipennis* nevű futóbogárfaj hazai előfordulása tényleg „szenzáció”, hiszen ez a faj eddig csak a Mediterráneumból volt ismert. Végezetül és búcsúzásképpen megemlítem, hogy a kedélyesen elfogyasztott prágai sör és virsli mellett cseh asztalszomszédunk megígérte, hogy az őszi börzére elhozza nekem a „Trópusok legszebb bogarai” című kiváló cseh könyvet, amelynek szövegét Muskovits József fordításában már ismertem.

Szél Győző

MRT HÍREK

Rovarászati Napok 1997

Az elmúlt évben november 28-30-ig kerültek megrendezésre XX. Magyar Rovarászati Napok. Az első napon Merkl Ottó alelnökünk megnyitója után Jenser Gábor tagtársunk emlékezett meg a Rovarászati Napok 20 éves történetéről, majd előadásokkal folytatódott az ülés. Az előadások után, már lassan hagyományossá váló, klubesttel folytatódott a résztvevők találkozója, melynek hangulatát emelte a piknik alapon elkészített svédasztal, melynek finomságait mindenki az izlésének megfelelő italokkal öblíthette le. A klubest külön csemegéje volt a videón levetített, a nyári bakonyi kirándulást megörökítő, felvétel. A Rovarászati Napok második napján, délelőtt és délután is, változatos szakmai előadásoknak és élménybeszámolóknak tapsolhatott a megjelent közönség. A rendezvénysorozat vasárnap délelőtt az Almássy-téri Szabadidő Központban ért véget, ahol immár harmadik alkalommal, a Papilio Alapítvánnyal közösen megrendezésre került a Rovarbörze és rovarkiállítás. A jól megválasztott időpont sok külföldi látogatót és kereskedőt vonzott, óriási rovaranyag kereste új gazdáit akár csere, akár vásárlás útján. Az ide látogató, több mint 600 érdeklődő bepillantást nyerhetett a rovarok színes világába, de a legörvendetesebb a szüleiket asztalról-asztalra vonszoló gyerekek jelenléte volt, akik közül talán a jövő rovarásznemzedéke fog kikerülni. A rovarokon kívül nagy választékban kínálták a különféle felszerelési tárgyakat, rovartüket stb. meglehetősen széles árfekvésben.

A XX. Rovarászati Napok eseményei nem korlátozódtak az előadásokra és a rovarbörzére. Mint az előző XIX. Rovarászati Napon, most is színvonalas kiállításokra került sor az amatőr tagtársaink rovargyűjteményeiből, amelyet kiegészített a Magyar Természettudományi Múzeum bemutatott anyaga, továbbá gyönyörködhettünk szép festményekben és grafikákban, megtekinthettük a diaverseny magas színvonalú felvételeit. Külön kiemelendők az irodalmi pályázatokra beérkezett munkák, melyekben ez évben a bogarászok jeleskedtek. Az I. díjat Retezár Imre: A magyarországi nagy futóbogarak atlasza és ikonográfiája (Coleoptera:

Carabidae) c. munkája nyerte el. Két II. díj került kiosztásra: Tallósi Béla: A Közép-Tiszavidék futóbogarái (Coleoptera: Carabidae) és Rozner István: Hargita-megye levélbogárfaunájának alapvetése (Coleoptera: Chrysomelidae) c. dolgozataiért. Oklevéllel lettek jutalmazva Kutasi Csaba: Majkpuszta környékének futóbogarái (Coleoptera: Carabidae) és Kocs Irén: Kiegészítés Kovászna megye Curculionidea-faunájához az 1995-1996-os évek gyűjtései alapján c. munkái. A pályázatokat, a kiállított anyagokat a MRT összesen 56000 forinttal jutalmazta.

MRT közgyűlés

A Rovartani Társaság hagyományaihoz híven januárban tartotta ez évi közgyűlését. A napirend értelmében megválasztásra kerültek az új Választmányi tagok, a lejárt mandátumú tisztségviselők helyett. Titkos szavazás alapján a MRT Választmányába, új tagként, három éves időtartamra megválasztották *Abrahám Levente* és *Székely Kálmán* tagtársainkat, valamint újraválasztották *Ronkay László*, *Sziráki György* és *Rozner István* tagtársainkat. Az új választmányi tagoknak a Társaság érdekében végzendő munkájukhoz sok sikert kívánunk.

Frivaldszky Emlékérem

A Frivaldszky Emlékbizottság határozata értelmében az 1997. évben a MRT Közgyűlésén a következő tagtársainkat tüntették ki a Frivaldszky Emlékéremmel:

- Ezüst fokozatú kitüntetésben részesült: *Retezár Imre* a carabidologiai és népművelési munkásságáért, és *Végh László* a népművelési és kiállításszervezési munkásságáért.
- Bronz fokozatú kitüntetésben részesült *Hegyessy Gábor* a Felső-Tiszavidéken végzett coleopterologiai kutatásaiért.

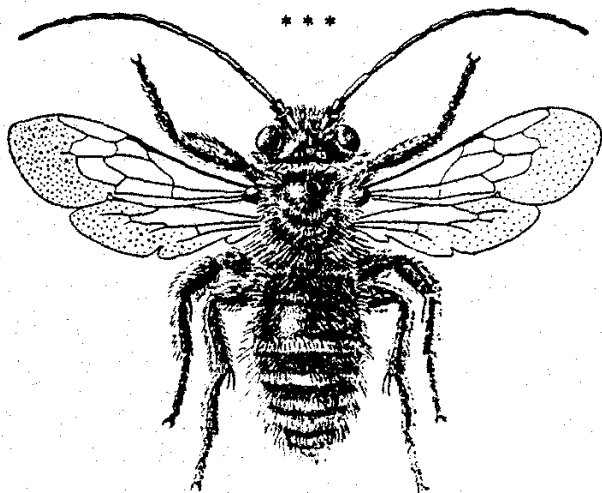
MRT tagsági igazolvány

- Régi igényt fogalmazott meg Marosi Pál tagtársunk, amikor a MRT közgyűlésén, szóbeli indítványként szorgalmazta a Társaságunk tagjai részére egy tagsági igazolvány kiadását. Örömmel közölhetem, hogy a tagsági igazolvány tervezete elkészült, és a Választmányi jóváhagyás után, tagtárs-

ink azt átvehetik. Néhány fontos tudnivaló az igazolvánnyal kapcsolatban: Az igazolvány fényképes, a tag és a MRT vezetősége aláírásával, valamint a tárgyévre bélyegzővel hitelesített.

- A tárgyévre történő érvényesítés csak a tagdíj befizetése után történik.
- Az igazolvány tartalmaz egy felhívást a hivatalos szervek és magánbirtokosok részére, hogy az igazolvány tulajdonosa kutatás céljából végez rovargyűjtést a területen.
- Az igazolvány nem jogosítja fel tulajdonosát a Természetvédelem alatt álló területeken való gyűjtésekre, az itt folytatandó mindenféle rovargyűjtéshez a területileg illetékes Természetvédelmi Hivatal vagy Nemzeti Park engedélye szükséges. Az itt végzett szabálytalan gyűjtőtevékenységért a MRT nem vállal felelősséget.
- Ugyancsak nem szolgál engedélyként az igazolvány a Természetvédelmi Törvényekben felsorolt védett rovarok begyűjtéséhez, az azokkal való kereskedéshez és a gyűjteményekben való tartásukhoz. Ehhez szintén a megfelelő természetvédelmi szervek engedélye kell.

Rozner István

Eucera pollinosa SMITH ♂

GYŰJTŐUTAK, MEGFIGYELÉSEK

Litophane semibrunnea Budapesten

Idén februárban a tavasziasan enyhe időnek köszönhetően, két héten át majdnem minden nap kijártam gyűjteni egy általam újabban „felfedezett” terepre, a Kamara erdőbe. Attelelő bagolylepkékre vadásztam, főként fabaglyokat (*Xylena* spp.) szerettem volna fogni csalétekkel. Az első napokban a Vadász-hegy (225 m) aljában csaliztam. Minden nap rengeteg lepke gyűlt össze táplálkozni, ám a legközönségesebb fajokon kívül (*Conistra vaccintii*, *C. erythrocephala*, *C. rubiginosa*, *Eupsilia transversa* és *Litophane ornitopus*) érdekesebb lepkével nem találkoztam. A kezdeti sikertelenség nem szegte kedvemet, ám legközelebb a domb tetején próbálkoztam. Itt érezhetően 1-2 fokkal mindig melegebb volt. A csalizóhely egy kisebb tisztás, melyet liget- és bokorerdők vesznek körül, vegyes faállománnyal. A ligetes, déli fekvésű részen raktam ki a csalikat és már az első alkalommal (február 19-én) fogtam egy *Litophane sociát* és egy *Conistra ligulát*. Ezekon kívül pedig olyan mennyiségű lepke volt, hogy a csalin sokszor már nem jutott hely az újonnan érkezetteknek. Így aztán mindenféle lepkék mászkáltak az ágakon, remegő szárnyakkal. Nem volt ritka a *Conistra rubiginea* sem, amit pedig a lenti részen sosem láttam.

Másnap ismét egy *C. ligulát* gyűjtöttem és (végre!) megfogtam az első *Xylénát* is. Az igazi nagy fogás azonban 21-én került terítékre. Körülbelül 10 m-re a *L. socia* gyűjtőhelyétől, egy *L. semibrunneát* pillantottam meg az egyik csalin nyalakodni. No, nem sokáig nyalakodhatott, bár a meglepetéstől majdnem kiesett kezemből az ölüveg.

Sajnos március elejére elromlott az idő, így egyelőre nem folytathattam a kutatómunkát, pedig még ki tudja milyen fajok tenyésznek a területen! Annyi azért biztos, hogy amint megérkezik a várva-várt tavasz, nekem irány a Kamaraerdő!

Benedek Balázs
Törökbálint

Equador 1998

Január 17-től február 8-ig Equadorban jártunk, gyűjtőúton öten, név szerint: Búzás Balázs, Dankovics Róbert, Háczy Tamás, Juhász György és Náday László. Három hét alatt 2100 km-t autóztunk. Három jellegzetes területet kerestünk fel. Az első, a magashegyi paramó és púna övezet volt, itt 3500–3800 m magasságban gyűjtöttünk. A második, az Andok keleti oldalán található köderdei zóna, mintegy 1500–2000 méter magasan húzódik. A leghosszabb időt a harmadik területen, az Amazonas medencéhez tartozó Oriente síkvidéki erdősegeiben töltöttük. Többféle gyűjtési módszert alkalmaztunk, pl. csalis csapdázást nappal, generátoros éjszakai gyűjtést és UV-csőves fénycsapdázást. Az időjárás nem volt kegyes hozzánk. Szinte minden nap esett az eső, és gyakran földcsuszamlások nehezítették a közlekedést. A sok eső miatt a bogár és a nappali lepke gyűjtés elmaradt a várakozástól, de az éjszakai lepkefogás fantasztikus volt. Összességében mintegy 7-8000 rovarpéldányt hoztunk haza.

Náday László

***

KIÁLLÍTÁSOK

Hírös rovarkiállítás és börze

Február 13-tól március 1-ig tartott nyitva Kecskeméten a "Hírös rovarkiállítás és börze" az Erdei Ferenc Művelődési Központban. A kiállítást a MRT amatőr rovarászai rendezték. Bemutatásra került Végh László tagtársunk 120 rovardoboza, melyben 29 rovar és egyéb ízeltlábú rend képviselőit láthatta a közönség. Igen nagy sikere volt Marosi Pál tagtársunk paradicsomlepke kollekciójának, Medvegy Mihály tagtársunk legnagyobb és legszebb bogarainak, köztük a Titanus giganteus cincérnek és a színpompás trópusi díszbogaraknak. Retezár Imre a világ legszebb futóbogaraiból, Gaskó Kálmán a világ nagy cincéreiből adott ízelítőt az ámuló látogatóknak. A Kiskunsági Nemzeti Park dolgozói is csatlakoztak a kiállításához 8 doboz rovarral, és posztereken mutatták be a kiskunsági tájat és élővilágát. A Művelődési Központ szerint az érdeklődés minden képzeletet felülmúlt, hiszen az eddigi rendezvényeiken még nem fordult elő, hogy két hét alatt több, mint

7500 látogató tekintsen meg egy kiállítást. Most pedig ez történt! Különösen figyelemre méltó volt a gyerekek érdeklődése az óvodás kortól az érettségiző korig. Kecskemét máskor is számít hasonló kiállítás bemutatására.

Végh László—Rozner István

Rovarkiállítás Pápán

Az előzetes tájékoztatás alapján már most szeretném felhívni a figyelmet az április hónapban Pápán megrendezésre kerülő rovarkiállításra. A megnyitás pontos dátuma még ismeretlen, helyszíne viszont már a rendelkezésünkre áll: Pápa, Református Gimnázium díszterme, Petőfi Sándor u. 13. Bővebb felvilágosítással Végh László tagtársunk szolgálhat február-márciusban.

Rozner István

Fegyverrel és tudománnyal

1998. március 11-én nyílt meg a Magyar Természettudományi Múzeum és az Országos Műszaki Múzeum időszakos kiállítása "Fegyverrel és tudománnyal" címmel, az MTM Ludovika téri épületében. A kiállítás 1848 hőseinek természetrajzi és műszaki munkásságát mutatja be. A rovarant illetően Xántus Jánosra érdemes felhívni a figyelmet, aki a szabadságharc után főleg a Távolságtól küldött haza természettudományos anyagot, közte számos rovart is.

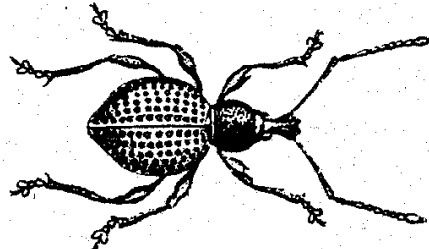
Merkel Ottó

Költöző kiállítás

A múlt évben nagyszerű kiállítást rendezett a városligeti Globe Színház és a Magyar Természettudományi Múzeum, "Gigantikus rovarok" címmel. A nagy rovarmodellek - lévén egy vándorkiállítás részei - továbbutaztak, a körük készített rovarkiállítás azonban átköltözött a múzeum Ludovika téri épületébe, ahol legalább az év közepéig megtekinthető.

Merkel Ottó

***

CSEBEIBERE-PIAC

Rovardobozok

Eladók vagy megrendelhetők múzeumi szabvány rovardobozok mind a közületek, mind a magánszemélyek számára. Jellemzőik: hársfa alapanyag, farost aljlemez, 2 mm-es üvegfedél, belső, kívülről nem látható csapolás, hermetikus záródás szilikonkaucsuk tömítéssel és speciális filmbevonattal, az üvegtetők és a doboztestek egymással keverhetők, kompatibilisak, felárral polyfoamos bélelés kérhető. Irányár: 2500 Ft/doboz (készletből) vagy 2800 Ft/doboz (további rendelés esetén).

Érdeklődni lehet: Németh Lajos, 8300 Tapolca, Berzsényi D. út 56., Telefon/Fax: 87/413-484. E-mail: lajos@ttk.jpte.hu.

Felhívás utazókhöz

Exotikus tájakra induló entomológus kollégák, természetbúvárok, figyeltem! Elkészítem legkedvesebb jószágod, bogarad, lepkéd vagy bolhád portréját, nem preparált, nappali lepke zsákmányért cserébe. Minden anyag érdekel, akár Európából is.

Cím: Dr. Szappanos Albert, 6000 Kecskemét, Árpád krt. 20., IV. 12. Telefon: (76) 323-804.

Macedóniába mennénk....

Macedóniai gyűjtőútra keresünk gépkocsival rendelkező rovarászt. A tervezett időpont április 20-tól május 2-ig. Érdeklődni lehet Podlussány Attila titkárnál a Múzeumban (tel: 267-7100-111 mellék) vagy 18 óra után Rozner Istvánnál (tel. 208-3152).

Idegen tájak szépségei

Délkelet-ázsiai és dél-amerikai nappali lepkék és bogarak nagy választékban és mennyiségben kaphatók. Ritkaságok megrendelhetők. Telefon: Nádai László, 137-1572 vagy 06-30-225-626.

***

SZAKIRODALMI FIGYELŐ

Folia Entomologica Hungarica

Megjelent a Rovartani Közlemények LVIII/1997 száma, amely igen sok érdekes közleményt tartalmaz. Külön öröm, hogy több olyan rovarrenddel foglalkozó cikk is található benne, amelyekkel ritkán találkozunk a hazai szakirodalomban. A Folia 269 oldalán a Rövid Közleményekkel együtt, a rovarrendek publikációinak téma szerinti megoszlása a következő: Collembola - 1; Blattaria - 1; Heteroptera - 1; Homoptera - 1; Coleoptera - 4; Lepidoptera - 5; Hymenoptera - 9; Diptera - 1; Acari - 5. Megtalálhatjuk a lapban két gyűjtőt leírását és lelőhelyjegyzékét, valamint a MRT rovatát, a Társasági Életet. A Folia beszerezhető a M. Természettudományi Múzeum Könyvtárában (Bp. VIII. Baross u. 13.), ahol tagtársaink 50 %-os kedvezménnyel, 868 forintos áron megvehetik azt.

Zempléni táj (különszám)

Megjelent Hegyessy Gábor: Sátoraljaújhely környékének cincérei (Coleoptera: Cerambycidae) c. munkája, a Zempléni Környezetvédelmi Egyesület kiadásában. Ebben a munkában a szerző nem az egész Zempléni-hegység teljes magyarországi részének cincérfaunáját dolgozza fel, hanem csak Sátoraljaújhely közigazgatási területén belül levő részeket, amely így is több csatolt helységet és azok környezetét foglalja magában. A szerző közzé teszi a területre vonatkozó irodalmi adatokon kívül, a területen végzett több éves kutatómunkájának adatait a közleményben, melyet cincérek és azok rágáskepei illusztrálnak. Erről a viszonylag kis területről 123 cincérfaj kimutatása szerepel a publikációban.

Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle "Grigore Antipa"

A bukaresti "Grigore Antipa" Természettudományi Múzeum 1997-es XXXVII. kötetében terjedelmes cikket találunk a Máramarosi- és a Radnai-havasok Coccinellidae és Cerambycidae fajainak elterjedéséről Rodica Serafin tollából. Két közlemény foglalkozik Máramaros Heteroptera és Lepidoptera faunájával. A kötet

megtekinthető a Természettudományi Múzeum könyvtárában.

Zoosystematica Rossica

Az 1997. évi 6. kötet 1/2 számában több érdekes angol nyelvű közleményt találunk különféle rovarcsoportok revíziójával kapcsolatban. Néhány ezek közül: Gorochoy: Partial revision of the subfamily Itarinae (Orthoptera: Gryllidae); - Rosenzweig: Revised classification of the Calocorix complex and related genera (Heteroptera: Miridae); - Konstantinov: A revision of the genus Psallopsis (Heteroptera: Miridae); - Korotyaev & Meleshko: On the systematics of the weevil genus Polydrusus (Coleoptera: Curculionidae). A kötet a Magyar Természettudományi Múzeum könyvtárában megtekinthető.

Rozner István

A Kárpát-medence nappali lepkéi, 1 rész

Ez a legelső olyan magyar könyv, amely kizárólag a Kárpát-medence nappali lepkefaunájával foglalkozik. Az első rész négy család (pillangófélék, fehérlepkéfélék, boglárkalepkéfélék és mozaiklepke-félék) képviselőit tárgyalja.

A könyvben 91 faj meghatározását segítő leírás olvasható, ismertette a lepkék típushelyét, általános- és kárpát-medencei elterjedését, változékonyságát, élőhelyét és biológiáját. A lepkék 12 színes táblán láthatók. Egyes esetekben a határozást fekete-fehér szövegek közötti ábrák is segítik és a Kárpát-medence érdekesebb, és az első rész által tárgyalt lepkéinek elterjedését 30 térkép szemlélteti. A könyv szerzője Bálint Zsolt, az illusztrátor Pál János. Mindketten a Magyar Természettudományi Múzeum munkatársai. A könyvet a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület jelentette meg. Megrendelhető a szerzőtől a Rovarász Híradó szerkesztőségében, vagy a szerkesztőség címén.

Bálint Zsolt

Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici 89. kötete.

Megjelent a múzeumi Annales 1997. évi kötete, 232 nyomtatott oldalon. Profiljából következően a kötet a természettudományok igen különböző területeiről közöl cikkeket, ezek között 1

poloskák (H. Zettel & P. Chen: orientális Gerridae), 2 bogarakkal (D. Makhan: dél-amerikai Scydmaenidae; E. Kirschenhofer: koreai Carabidae), 2 lepkékkel (Bálint Zs. & K. Johnson: argentinai Lycaenidae; Ronkay L.: iráni Noctuidae), 1 legyekkel (Papp L.: alpesi Carnidae) és 1 hártvászárnyúakkal (Papp J.: Braconidae mindenhonnan) foglalkozó értekezés is olvasható.

Merkli Ottó

Rick Imes: Rovarok

Az Új Ex Libris kiadó jelentette meg ezt a pazar kiállítású (több mint 200 színes fényképet és rajtot tartalmazó) könyvet. Elsősorban a kezdő rovarászok részére íródott, de ebben a kategóriában az utóbbi évek rovaros könyvei közül a legátfogóbb. A könyv első része az entomológia alapjaival, rovartest szerkezetével és működésével ismerteti meg. A második rész a rovarok gyűjtésének, preparálásának, fényképezésének, az élő rovarok tartásának műhelytitkaival foglalkozik. A harmadik rész áttekinti a főbb rovarrendeket. Valamennyi fejezethez tartozik egy vagy több "Háztáji rovarászati" című kisebb betét, amely otthon is elvégezhető kísérletekhez, megfigyelésekhez ad ötleteket. A könyvet Merkl Ottó fordította és Korsós Zoltán lektorálta. A fordítás és a lektorálás részben a magyar viszonyokhoz történő alakítást is magában foglalta (a Szakmai kapcsolatok című részben pl. felsoroltuk azokat a szervezeteket és intézményeket, ahonnan rovarokkal kapcsolatos információ szerezhető, illetve a megadtuk a legfontosabb magyar nyelvű rovar-tani könyvek címét).

Merkli Ottó-Korsós Zoltán

Lepkés könyvek áradata

Az alábbiakban néhány olyan címet sorolok föl, amelyeket meglátva minden magyar lepkésznek megdobb a szíve. És rádöbben: milyen lapos a pénztárcája.

- J. Tennet. The butterflies of Morocco, Algeria and Tunisia. 1996. 217 pp, 32 színes tábla. Egyszerűen ez az a munka, amit minden Észak-Afrika nappalilepkefaunáját érdeklő tagtársunknak meg kell szerzeni. Minden benne van.
- S. Igarashi and H. Fukuda. The Life Histories of Asian Butterflies. Vol. 1. Tokyo 1997, Folio pp. xix+550, 317 színes

- táblával. Csodálatos könyv, 302 faj életét dokumentálja.
- V. Tuzov and L.V. Kabak. **Guide to the Butterflies of Russia and Adjacent Territories.** 1997. Kb. 400 oldal és 100 színes tábla. A következő családokat mutatja be: busalepkéfélék, pillagófélék, fehérlepkefélék és szemeslepkefélék.
  - V.V. Tshikolovets. **The Butterflies of Pamir.** 1997. 282 oldal, 36 színes tábla. A szerző sorozatot indít, aminek ez az első darabja. Szándéka Tadzsisztán, Üzbegisztán, Türkmenisztán és a többi belső-ázsiai ország Rhopalocera faunájának szisztematikus földolgozása.
  - B. D' Abrera. **Saturnidae Mundi. Part 1.** 1997. Több mint 200 színes folio oldalon az amerikai szaturnidák.
  - B. D' Abrera. **Butterflies of the World. Afrotropical Region, Part 1.** 1997. Az első kiadás revideált változata. Magában foglalja a pillangófélék, a fehérlepkefélék, a királylepkefélék, a táncoslepkefélék és a szemeslepkefélék családait.
  - T. Tolman. **Collins Field Guide to the Butterflies of Britain and Europe.** 1997. 320 oldal, 104 színes tábla plusz térképek. A Higgins-Riley följújtott változata. Jobban szerkesztve, az újonnan felfedezett fajokat is tárgyalva, és ami igazán fontos: egészen új festett táblákkal, amelyek egyszerűen hihetetlenül szépek.
  - P. Pamperis. **The Butterflies of Greece.** 1997. 574 oldal, 1174 színes szövegszerű képpel, számos ábrával, diagrammal és térképpel. A 232 Görögországból kimutatott nappali lepke monográfiája.

***

KONFERENCIÁK

A 9. Nemzetközi Trichoptera Szimpózium Thaiföld, Chiang Mai, 1998. január 5-10
A tegyesekkel foglalkozó szakemberek világtalálkozóira háromévente kerül sor. Az Egyesült Államok (Minneapolis/St. Paul) után most Thaiföld volt az összejövetel színhelye. 23 ország 78 szakembere vett részt ezen 32 elő-

adással és 30 poszterrel. Az európai országokat legnagyobb létszámmal Németország képviselte. Büszkék lehetünk arra, hogy hazánkból összesen 5 fő – kezdők és haladók – jelent meg és tartott előadást illetve mutatott be posztert. A pécsi Janus Pannonius Múzeumból Nógrádi Sára és Uherkovich Ákos már harmadszor vesz részt a szimpózium munkájában. Ezen a szimpóziumon egy előadással (The survey of caddisflies (Trichoptera) of the Hungarian catchment area of Dráva river) és egy poszterrel (Protected and threatened caddisflies (Trichoptera) of Hungary) voltak jelen. Schmera Dénes pécsi biológus hallgató a Trichoptera from a light trap in the Börzsöny Mountains, North Hungary, 1996 című posztert mutatta be (jelen nem lévő társszerzője Kiss Ottó), Szigetvári Gergely és Fisli István egri főiskolai hallgatók pedig egy Bükk hegységi patak tegyesegyütteséről tartottak előadást (társszerzőjük és szakvezetőjük ugyancsak Kiss Ottó).

A szimpóziumokon szokásos terepnapot jórészt monszunerdővel borított nemzeti parkokban (Doi Inthanon és Doi Suthep) töltöttük, ahol a szigorú tilalmak ellenére némi lehetőségünk nyílt gyűlésre is. A száraz évszak közepén egy kicsit szegényesebb volt a fauna és a vegetáció, de így is nagy élményt jelentett mindannyiunk számára a közép-európaiktól teljesen elütő növényvilág vagy a szokatlan nappali lepkefauna. A JPM munkatársai némi kis Diurna anyaggal gyarapították intézményük gyűjteményét ez alkalommal is.

A szimpózium színhelyét szolgáló Chaing Mai az ország második legnagyobb városa, a legnagyobb vidéki egyetemmel, ahol a természetudományi kar az intézmény erőssége. A hatalmas Biológia Tanszéken sikerrel oktatják a jövő nemzedékét, és emellett Észak-Thaiföld flórájának, vegetációjának és faunájának kutatását is végzik. A város forgalma milliós nagyságrendű világvárosra emlékeztet, környékén viszont még érintetlen őserdők (elsősorban monszunerdők) vannak, amelyek fő állományalkotói a Fagaceae és a Dipterocarpaceae családba tartozó fafajok. Gyakorlatilag minden ilyen őserdőt nemzeti parkká nyilvánítottak. A természetvédelem fő patrónusa a rendkívül népszerű Sirikit királyné. A vendégszerető, nyugodt és mindannyiunk számára rendkívül érdekes országban tartott

szimpózium nemcsak szakmailag volt hasznos, hanem igen sok új élményt is nyújtott.

Nógrádi Sára és Uherkovich Ákos
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Körös-Maros

1997. október 31.-november 1-én a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága konferenciát rendezett az nemzeti park területén 1997-ben végzett munkákról. A rendezvényen számos fiatal kutató, illetve idősebb, de fiatal lelkületű szakember vett részt. Az igazság szerint régen voltam ilyen jó hangulatú, lendületes és tartalmas konferencián.

A következő rovarász témájú előadások hangzottak el:

- Nagy Barnabás-Szövényi Gergely: Orthoptera együttesek a Körös-Maros Nemzeti Park területén
- Csóka György: A Dél-Alföld tölgyeken élő gubacsdarazsai
- Merkl Ottó: A Szarvasi Arborétum bogárfaunája
- Szentkirályi Ferenc: Fátyolka együttesek fénycsapás monitorozása a Körös-Maros Nemzeti Park illetékességi területén
- Csösz Sándor-Tartally András: Adatok a Körös-Maros Nemzeti Park hangyafaunájához.

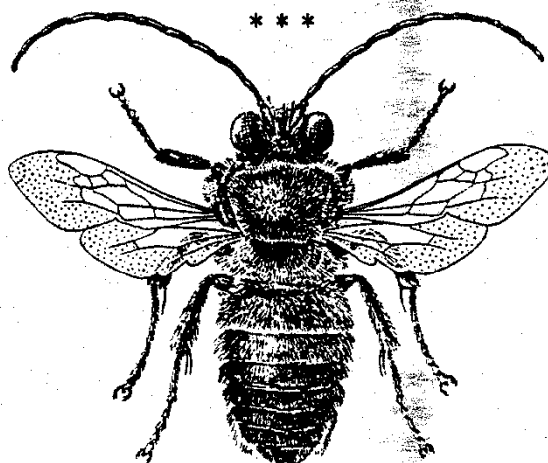
Merkl Ottó

Konferencia-kalendárium, 1998

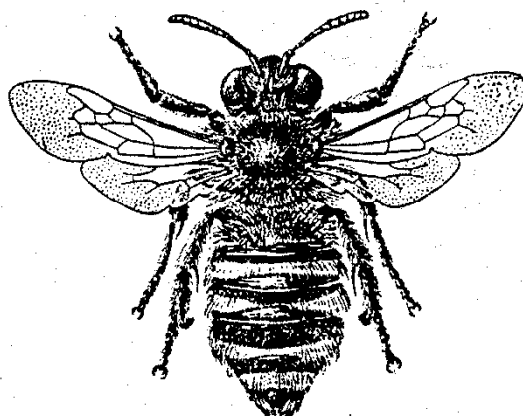
- *Taxonomy and Biology of Parasitic Hymenoptera*. Imperial College at Silwood Park, Anglia, április 18-25. (e mail: m.fitton@nhm.ac.uk)
- *SupraDarwinian Modes of Evolution*. London, Anglia, április 22-23.
- *6th International Symposium on Thysanoptera*. Akadeniz University. Antalya, Törökország, április 27-május 1. (e-mail: tunc@leylak.agric.akdeniz.edu.tr)
- *10th International Symposium on Insect-Plant Relationships*. Oxford, Anglia, július 4-10.
(honlap: <http://www.ashmol.ox.ac.uk/oum/>)
- *INTECOL '98 - VII International Congress of Ecology - New Task for Ecologists after*

Rio 1992. Firenze, Olaszország, július 19-15. (e-mail: afarina@tannet.it)

- *VII International Behavioural Ecology Congress*. Monterey, California, USA, július 27-augusztus 3.
(email: wicker@uclink.berkeley.edu)
- *From Individuals to Populations*. Ceské Budejovice, Cseh Köztársaság, augusztus 10-14. (e-mail: krivan@entu.cas.cz)
- *6th European Congress of Entomology*. Ceské Budejovice, Cseh Köztársaság, augusztus 21-27. (e-mail: soldan@entu.cas.cz)
- *4th International Congress of Dipterology*. Oxford, Anglia, szeptember 6-13.
(e-mail: 101475.1765@compuserve.com)

Tetrалonia hungarica FRIESE ♂

Tetrалonia hungarica FRIESE ♀

ROVARÁSZ CSEMEGE

Egynehány általános megjegyzés

„Gyakran lévén alkalmam fiatal kezdő lepkegyűjtők működését látni, különféle hanyagságot és mulasztást tapasztaltam, melyek elkerülésére mindazokat figyelmeztetem, kik szép és értékes gyűjteménnyel akarnak bírni. Különösen felemlítendő, hogy sokan, ha lepke vadászatra indulnak, kényelem okáért a parafával kibélelt dobozt nem viszik magukkal, s a megfogott lepkéket csak a kalapra vagy süvegre tűzve, azokat ilymódon sokféleképpen veszélyeztetik. A szél a szárnyakat a tü gömbjéhez dörzsöli, vagy a kalap történetes leesése vagy surlódása a legszébb lepkéket elrontja, stb. — Gyakran a legkülönbélebb tűk használatnak a lepkék feltűzésére, mi ismét a gyűjteményt egész dísztelenné teszi. — Főképp a türelmetlenség és kíváncsiság a legtöbb kárnak okozója: ha egy lepke igen korán vetetik le a feszítő deszkácsról, az esetlen alakú lesz; ha erősen beszótt bábok erővel vétetnek ki burok-jukból, vagy gyakran érintetnek, azok többnyire meghalnak, vagy korcs lepkék fejlődnek belőlük, és a gyűjtemény számára nem használhatók. Hernyók, melyek nem kellő gonddal étettetnek, épen semmi, vagy rosszul fejlődött lepkéket szolgáltatnak. — Ha a gyűjtemény portól és rovaroktól nem kellő gonddal őriztetik, az hamar tönkre jut; ha pedig a napnak lesz kiteve, a színek mind elhalványodnak. — A fiatal gyűjtő tar-tózkodjék rendszer nélkül a gyűjtéshez fogni, hanem az összes európai lepkék, vagy csak a magyar- és erdélyországiak, vagy pedig épen csak saját lakhelye körül találhatók megszerzését tűzze ki céljául, mert csakis ily meghatározott terv szerint működve fog sikeres eredményhez juthatni.”

Részlet Emich Gusztáv, A Kis Lepkegyűjtő, 1868-ban, Pesten megjelent könyvecskéjéből.

Hermann Hesse: Boglárkalepke

Szélben csapong a lepke,
Aprón, kék szárnyúan,
Gyöngyházfényként remegve
Illan, villan, suhan.
Így, egy szempillanatra,
Így, mint röpke futam,
Találtam a vigaszra:
Illant, villant, suhant.

Hermann Hesse szendvedélyes lepkegyűjtő volt. Írásaiban sokszor olvashatunk a lepkékről. Velük kapcsolatos írásainak gyűjteményét a német Insel kiadó jelentette meg: Schmetterlinge, Insel Taschenbuch 385.

Vladimir Nabokov: Lelkemhez

Ó, én lelkem, túl a halál
bizonyos távlatán, előttem megjelenesz,
mint vidéki természetrajongó, aki
a Paradicsom útjain elveszett.
És ott, a nyiladék pavónia-szerű,
vadóc angyala szunnyad a levélen.
Odalépsz, és különös gonddal
tűzöd zöld esernyőd hegyére.
Majd azon töprengsz először is,
milyen cikk készülhetne róla,
de jaj – a Paradicsomnak
nincs folyóirata, se olvasója!
És ott állsz és ezt a kimondhatatlan
csapást nem érted és nem is hiszed.
Erről a kék szundikáló
állatról kinek mesélhetnél, kinek?
Hol a világ és a sok nemesített rózsa,
hol a múzeum és a sok kitörmött madáralak?
Csak állsz, csak állsz és könnyeiden
keresztül nézed a leiratlan szárnyakat.

Vladimir Nabokov komoly lepidop-terológus volt, a neotrópikus sokboglárúlepkék (Polyommatini) rendszertanának megalapozója. A lepkék egész irodalmi életművében kulcssze-repet játszanak, írásai teli vannak utalásokkal, amelyek igazán csak a lepkék ismertével együtt érthetők. Ezzel a témával legújabbban az irodalomtudomány is behatóbban foglalkozik: D. Zimmer: A Guide to Nabokov's Butterflies and Moths, Hamburg, 1996.

Bálint Zsolt

***

VEGYES HIREK

Kérés...

Vidéki tagja vagyok a Magyar Rovartani Társaságnak. De nem rovertannal, hanem csigákkal foglalkozom. A rovarok egyes csoportjai csigákkal is táplálkoznak. Kérdés, az ország mely vidékén milyen rovarfajok, milyen csigákat fogyasztanak. A Bükk hegység egy pontján végeztem, 13 éven át, talajcsapda segítségével vizsgálatokat. A rovar, illetve bogár fajokat egy Múzeumban dolgozó rovarász, Gaskó Béla határozta meg. Az adatsorok (bogár, csiga), grafikus ábrázolása után kiderült, hogy a bogárnépesség növekedésével a csiganépesség erőteljesen csökkent. A bogárnépesség felszaporodása pedig a 4-5 éves klimatikus ingadozásra vezethető vissza. Ezirányú érdeklődésem vezetett a Társasághoz. Azt remélem, hogy a Kollégák megfigyelései alapján újabb adatokat kaphatok. A következőkre lenne szükségem: a csigával táplálkozó bogár neve (auktorral), hely, időpont, növényzet megjelölése. Amennyiben a megfigyelt fogyasztás alanyát (a csigát) is megkaphatnám (egy kis nylon zacskóban vagy üvegfiólában), teljes volna az örömmöm, és előre megköszönném a Kollégáknak. Azt remélem, hogy idővel hasznos adatsorokhoz jutnék. Az ilyen értelmű ragadozó-préda viszony tisztázása nem csak ökológiai vizsgálatokhoz, hanem például éti csiga tenyésztési hely kijelöléséhez is fontos lehet. Kérem a kollégák segítségét, címem: 6720 Szeged, Vár u. 6.

Dr. Bába Károly
Szeged

Művész rovarász - rovarász művész

Pál János tagtársunk (megannyi pompás rovar-ábrázolás alkotója) 1997-ben a Művészeti Alap tagja lett. Szívvel gratulálunk!

Merkel Ottó

Új szerzemények a Bogárgyűjteményben

Tagtársaink a közelmúltban is ajándékoztak kisebb-nagyobb anyagot a múzeum Bogárgyűjteményének. Nádai László Ecuadorból hozott egy üdítően vegyes kollekciót. Korsós Zoltán Kenyában járt, és üres óráiban az elefántrágyakupacok körül szorgoskodott. Ennek eredményeképpen számos galacsinhajót és más ganéj-

túrót fogott. Egy hatalmas (kb. gyermekökölnyi) *Heliocopris*-t élve hozott haza; némi fényképezkedés után persze ez a bogár is múzeumi példánnyá lényegült át. A novemberi rovarbörze leglátványosabb szerzeménye a *Fornasinius ruscus* egy ugandai példánya. Ez a bogár olyan, mint egy kicsinyített góliátbogár (hiszen rokona is a góliát-bogaroknak), azonban egyszínű cseresznyepiros.

Merkel Ottó

A Nyíró Miklós-féle gyűjtemény

Dr. Nyíró Miklós 1929-ben született Szentgotthárdon, s gyermekkorát aranyszivű szülők mellett, csodálatos vidéki környezetben töltötte a Vendvidéken. Pécsi egyetemi éve után Székesfehérvár körzetében működött, mint körzeti orvos, majd a fehérvári SZTK szemészeti osztályára került, ahol még ma is, messze a nyugdíjas korhatáron túl végzi gyógyító munkáját. Részben édesapja, részben a falusi lelkész Kinorányi bácsi hatására kezdett el lepkéket gyűjteni, s a gyűjtőszervező az egyetemi évektől eltekintve egész életét végigkísérte.

Jómagam rövid levélváltás után, egy uzsai gyűjtésen ismerhettem meg rendkívül rokonszenves, puritán, fiatalosan lelkesedő személyiségét. Pár évvel később, amikor Miklós bátyám mozgási lehetőségeit térdizületi arthrózisa és szeretett feleségének szívpanaszai lehetetlenné tették, gyűjteménye birtokomba került, s azóta lakásomon tekinthető meg.

Gyűjteménye kétségekívül az ország egyik legszebb és legfajgazdagabb kollekciója, már ami a hazai nagylepke faunát illeti. Benne foglaltatik 1150 faj (a hazai nagylepke fauna 1320 fajt foglal magában) 9000 egyede, bizonyító és történeti értékű példányokkal, rég eltűnt ritá-sokkal. A lepkék zöme saját gyűjtésű vagy nevelésű, rendkívüli precizitással preparált és cédulázott. Az anyagot 54 saját készítésű fado-bozban és számos kisebb dobozban helyezte el, ahhoz számos fotót, önéletrajzot, fajlistákat, és egy "Lepkegyűjtő élményeimből" című feljegyzést csatolt, a mintegy 65 legérdekesebb faj gyűjtési-nevelési körülményeit taglalva. A gyűjtemény és a mellékelt dokumentumok számítógépes feldolgozása már csaknem elkészült, amikor egy PC-vírusnak köszönhetően

tönkrement a munka, így a katalógus idei évre tervezett megjelenetése elmarad. A nyár folyamán azonban újrairjuk a cikket, így remélhetően a jövő évben már tagtársaim is részletesen olvashatnak erről a pazar gyűjteményről. A cikk angol nyelvű változata a megjelenés után Internetes web-lapon is elérhetővé válik. Mind ebben igen sokat segít, és mint társszerző szerepel Szabóky Csaba, aki időt és fáradságot nem kímélve revideálta az anyagot, és az adatbevitelben is sokat segít.

Németh Lajos
Tapolca

**Két ritka lepke,
a *Lycaena helle* és a *Spialia sertorius*
budapesti bizonyítópéldányai**

Idén tavasszal újra az Oxfordi Egyetem The Natural History Museumában dolgozhattam. Itt őrzik Anglia második legnagyobb entomológiai gyűjteményét, ami a példányszámot tekintve körülbelül akkora, mint a mi Állatárunké. Számos hagyaték kerül a múzeumba. Ezek nagy részét önálló egységként őrzik úgy, ahogy azt beszállították az épületbe, aminek természetesen megvannak a hátrányai és az előnyei is. Az 1933-ban a múzeumba került Brodie-hagyatékot vizsgálva fölfedeztem, hogy számos magyar- és erdélyországi anyagot tartalmaz. Sok-sok érdekes adaton kívül, meg kell említenem a két legfontosabb fajt.

Egy hím és két nőtény lápi tűzlepke (*Lycaena helle*) példányt találtam Buda-Pesth, July 1897, három hím két nőtény példányt Hermannstadt May 1895, és két nőtény lápi törpebusalepke (*Spialia sertorius*) példányt találtam Buda-Pesth May 1893 lelőhellyel.

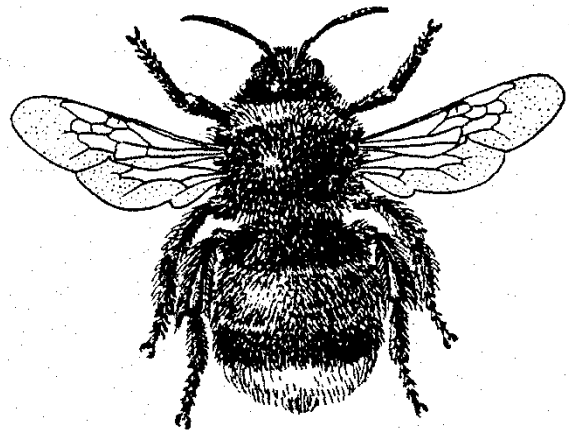
A lápi tűzlepke budapesti adatait sokáig kétségbe vonták. Pedig *helle* típusának lelőhelye Bécs, ahonnan természetesen régen kipusztult, akár csak Budapest környékéről. Meg kell jegyeztem, hogy Emich Gusztáv 1868-ban publikált „A Budapest környékén észlelt lepkék sorozata”-ban a *L. helle* is szerepel, mint ritka faj. A lápi törpebusalepke Fazekas által jelzett budapesti előfordulása téves határozáson alapult, ami az állattári anyagok revideálása során derült ki. De a faj Dél-Szlovákiában többhelyütt is előfordul (pl. Nyitra és Érsekújvár környéke) és a vérfüves láprétek jellegzetes faja. Ismert Bur-

genlandból is. Hazánkban a Hanságban, Sopron és Mosonmagyaróvár vidékén és az Aggteleki-karszton tenyészik. A budapest-környéki élőhelyek valószínűleg elpusztultak, mert senki se találkozott vele a főváros területén vagy annak környékén.

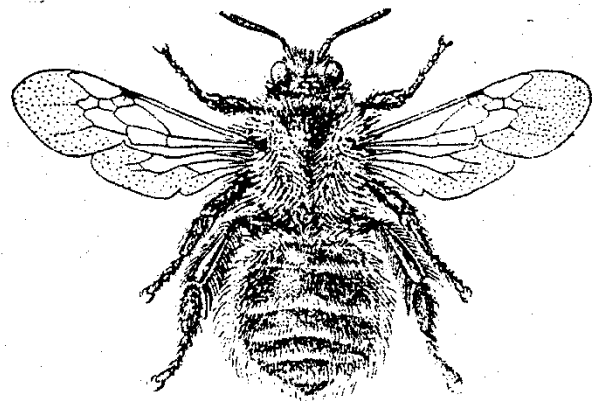
A lepkék budapesti előfordulását bizonyítottnak tekintem, különösen az győz meg az adatok hitelességéről, hogy számos erdélyi és bánáti ritkaság (*Erebia melas*, *Pyrgus sidae*, *Muschampia cribrillum*) példányain is pontos lelőhelyi adatokat találtam.

Mind a lápi tűzlepkéből, mind a lápi törpebusalepkéből egy-egy budapesti bizonyítópéldányt kapott ajándékba az Állattár.

Bálint Zsolt

Bombus terrestris L. ♀

Bombus agrorum F. f. *tricuspi-ciliata* ♀

Rovarászbál '98

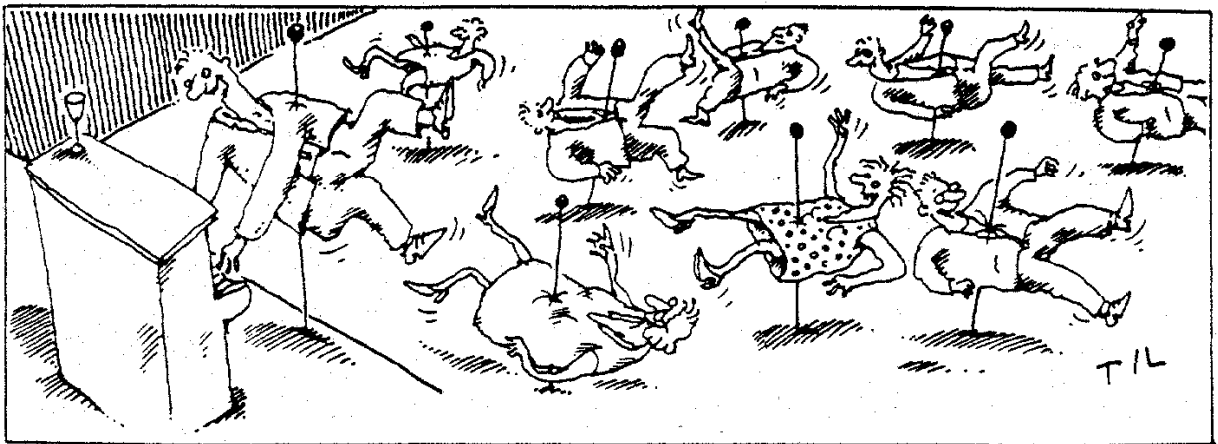
Több éves szünet után március 6-án végre ismét megrendezésre került a ROVARÁSZBÁL! A termet és a rendezést a Magyar Természettudományi Múzeum biztosította a kiállítási épületben, a régi Lovardában. A belépőket némi szíverősítő ital és Mészáros Zoltán elnökünk fogadta, továbbá egy cilinder, ahová a belépődíjat lehetett elhelyezni. A hagyományokhoz híven a bált az elnökünk és egy keringőegyveleg a la Johann Strauss nyitotta meg, s máris táncra perdülhetett a mintegy 80 fős bálozó rovarász és azok családtagjai. Közben Scherczer Gabriella és Horváth Edit tagleányaink mindenkit igyekeztek rábeszélni - sikeresen - a tombolajegyek vásárlására. A bál megnyitója után egy órával újabb megnyitó következett, mégpedig a svédasztalos vacsoráé, ami piknik alapon szerveződött és szinte lehetetlen volt az este folyamán az egészet elfogyasztani. Természetesen a változatos ételeket le lehetett öblíteni jó féle vörösborral, sörrel esetleg gyümölcslével is. Műsorban sem volt hiány. Csinos lányok ropták, külön a Társaság részére koreografált, tűzes görög táncokat. A tombola húzása óriási izgalmak között zajlott. Rengeteg cserepes virág, folyóirat és más nyeremény előzte meg a főnyeremény húzását, ami egy méter hosszú torta-marcipán hernyó volt és amit jó étvággal fogyasztottak el a megjelentek. A bálon megjelent Matskási István a MTM főigazgatója, aki a jelenlevők nagy öröme egy fél órára kinyitotta a Múze-

um kiállítási termet, így a bálozók pihenésképpen megtekinthették a kiállításokat. A bál jelmezbálnak volt hirdetve, ezért a jelmezbe öltözötték részére jelmezbálozást hirdettek. Lepke és darázsszárnyakon libegett be a versenyre a Simonyi-család, pirosló orral és demizsonnal, a pityókás Sziráki György szőlősgazda, és macskatalpakon (ezeket vastag jégzoknik szimbolizálták) és macskaálarcban, hátán eredeti kengurufarokkal és félelmetes settenkedő járással titkárunk, Podlussány Attila. Egyszóval a megjelent bálozó rovarászközönség majdnem kivilágos-kiviradtig jól szórakozott. Jöhet a jövő évi farsang.

Rozner István

Videosorozat a lepkékről

Az angol John Banks jól ismert hazájában lepkes videóról. 1995-ben kezdte meg sorozatát, azzal a szándékkal, hogy komolyabb ismeretterjesztő filmek segítségével mutassa be a világ nappali lepkéit. 1995-ben jelent meg az első félórás film, „Az életbenmaradás csodája” (Beauty for Survival), ami a világ különböző tájain készített felvételekből válogat, bemutatva, hogy a környezethez való alkalmazkodás, miképpen segíti a túlélést. A második film, „Sokféleség az esőerdőben” (Diversity in the Rainforest) talán a világ nappali lepkéiben leggazdagabb vidékére kalauzol minket: Peruba, a Tampopata természetvédelmi területre, ahol egy kb. 50 négyzetkilométernyi erdőből

eddig több mint 1300 nappali lepkét mutattak ki a lepidopterológusok. Gondoljunk csak bele, ez hozzávetőlegesen a Kárpát-medence teljes nagylepkefaunájának fajszáma! A harmadik rész, „A múlt rejtélyei” (Puzzles of the past), főként az európai szubkontinens lepkéit mutatja be, állatföldrajzi és rokonsági kérdésekre keresve a választ. Miért van olyan kevés lepkefaj Európában a többi régióhoz képest? Hol vannak a többiek? A negyedik rész nemsokára forgalomba kerül, témája pedig pusztuló malajziai erdőségek pikkelyröpüinek változatos világa. Több mint száz lepkefajban gyönyörködhetünk. A filmek ára 15 angol font/db. Érdeklődőknek szívesen segítik a beszerzésben.

Bálint Zsolt

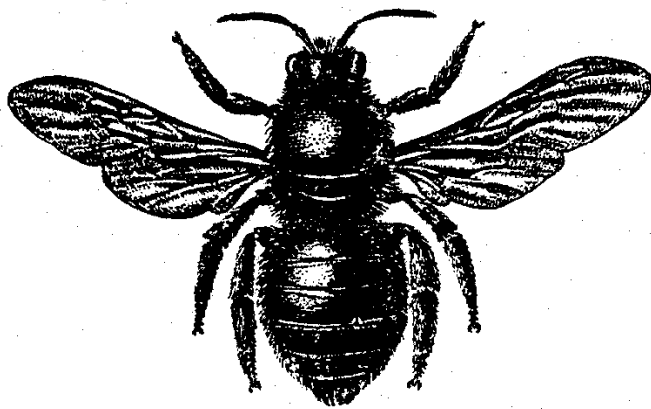
* * *

METAMORFÓZIS

Dr. Doc. Aurelian Popescu-Gorj

Nemrég halva találták Dr. Doc. Popescu-t a szobájában. Volt, amilyen volt, de maradt utána 200 érdekes dolgozat, gyűjtött sok-sok lepkét az Antipa múzeumnak és saját magának. Járt kétszer Braziliában, Spanyolországban. Párizsban, Budapesten. Leírt egynehány új fajt is. Magángyűjteményét a bukaresti múzeumra hagyta, nem voltak gyerekei. Nyugodjék békében. Nehezen fog az Antipa múzeum egyhamar egy ilyen sokoldalú entomológust találni.

Dr. König Frigyes
Temesvár

Xylocopa violacea L. ♀

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Társaságunk hivatalos nevében is benne van az, hogy társaság. Tehát egyfajta közös időtöltést, együttlételet feltételez, aminek egyfajta tükré a Rovartnai Közlemények megjelenítése. Ez az évek során gyakorlatilag a társaságunk Évkönyvévé változott, ami színvonalasan képvisel minket határainkon kívül. Ez jut el a világ nagy múzeumaiba, mutatva, hogy Társaságunk komoly tudományos munkát is folytat. Jó lenne, ha büszkéek lennénk a Foliára, és minden tagtársunk polcán ott sorakoznának a kötetek. De tulajdonképpen mondandóm témája a Rovarász Híradóval kapcsolatos. Szeretném, ha tükröznék a Társaság valóban társasági jellegét. Mert még mindig kevés a cikk, a hír és nem elég változatos az anyag. Alig olvashatunk beszámolótagtársaink expedícióiról, faunisztikai megfigyeléseiről vagy éppen mulatságos és sokszor tanulságos kalandjaikról. Ezért gondoltam úgy, hogy a „Gyűjtőutak” rovatcímet kibővítjük a „Megfigyelések” szóval. Talán így jobban inspirálja a tagtársakat, és nem hessengetik el a múzsát, aki egy-egy kirándulás után homlokokon szeretné csókolni a hazatérő entomológust. Várjuk, nagyon várjuk ezeket a beszámolókat. Egy már be is érkezett fiatal, tehetséges tagtársunktól (lásd Benedek Balázs írását). Azt hiszem ilyeneket szeretnének olvasni nemcsak tagtársaink, hanem még a szerkesztők is! Repkedjenek a lepkék, csipjenek a darazsak, cirpeljenek a sáskák, hegedüljenek tücskök, ugrádozzanak a szöcskék és döngicséljenek a poszméhek!

Bálint Zsolt

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
megjelenik negyedévente

szerkeszti: Bálint Zsolt, Nagy Barnabás
és Rozner István

Szerkesztőség: Bálint Zsolt

Magyar Természettudományi Múzeum,
Állattár, 1088, Budapest, Baross utca 13.

Telefón: 267-7100.

drótposta: balint@zoo.zoo.nhmus.hu

Illusztráció – a 7. oldal karikatúráját Til Mette

(átvéve az Ent. Nachr. 4,2-4és számából),

a méhfélék (Apidae) ábráit Sz. Lakatos Mária rajzolta

(forrás: Fauna hungariae, 19. füzet)